

تغییر ساختار جامعه فیتوپلانکتون در آبهای خلیج فارس (استان هرمزگان) طی دو دهه اخیر

فرشته سراجی^{1*}؛ محمد صدیق مرتضوی¹؛ محمدرضا صادقی¹؛ سیامک بهزادی¹؛ فرشته اسلامی¹

¹ پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دری عمان، موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و

ترویج کشاورزی، بندرعباس

*مسئول مکاتبات: saraji20042000@yahoo.com

چکیده: فیتوپلانکتون‌ها به‌عنوان تولیدکنندگان اولیه نقش مهمی را در اکوسیستم آبی به‌عهده دارند. این گروه از اولین موجودات زنجیره غذایی دریا به شمار رفته، از اینرو شناسایی و ترکیب گونه‌ای آن‌ها یکی از فاکتورهای مهم در مطالعات دریایی به شمار می‌رود. جوامع فیتوپلانکتونی نسبت به تغییرات شرایط محیطی بسیار حساس هستند و ترکیب گونه‌ای جامعه نیز در پاسخ به این تغییرات دچار تغییر می‌شوند. تغییر اقلیم موجب کاهش توزیع و پراکنش برخی گونه‌ها و یا حتی باعث تغییر و حذف گونه‌ها و کاهش اندازه سلول فیتوپلانکتون می‌گردد. فیتوپلانکتون‌ها با 7 رده و 334 گونه که باسیلاریوفیسه با 167 گونه، دینوفیسه با 155 گونه، سیانوفیسه با 7 گونه، اوگلنافیسه با یک گونه، کلروفیسه با 2 گونه، دیکتیکوفیسه با دو گونه و رافیدوفیسه با یک گونه در آب‌های ایرانی خلیج فارس (آب‌های استان هرمزگان) در چندین سال مطالعه و ثبت گردیدند. بررسی فیتوپلانکتون‌ها طی سال‌های 1373 لغایت 1395 در قالب طرح‌ها و پروژه‌های مختلف در خط ساحلی بندرعباس، اطراف جزایر قشم، هرمز، لارک، خوریات خمیر، لافت، یک‌شبه، لاوان، بندرلنگه به‌صورت فصلی و یا ماهانه صورت گرفت. در طی این مدت خصوصاً از سال 1380 به بعد تغییر در تنوع گونه‌ای برخی از جنس‌ها مشاهده شد. به‌طوری‌که از رده دینوفیسه‌ها جنس‌های *Prorocentrum*, *Protoperidium*, *quienquorne*, *Scripsiella*, *trochoidae* و *Gymnodinium* sp. و *Gyrodinium* sp.، *P. minimum*، *anicans* Ceratium کاهش داشته است. رده‌های اوگلنافیسه و دیکتیکوفیسه از سال 1380 با حضور جنس *Dictyocha* و *Euglena* در منطقه دیده شدند. تنوع گونه‌ای سیانوفیسه‌ها کاهش یافته به‌طوری‌که تنوع از 4 جنس (*Phormidium*, *Microcystis* sp.)، *Spirulina* sp. و *Oscillatoria* sp) به دو جنس (*Phormidium* و *Oscillatoria*) تقلیل یافت. در رده باسیلاریوفیسه، تراکم برخی از گونه‌ها چون *Nitzschia seriata* و *Leptocylindrius* افزایش، ولی تراکم *Guinardia flaccida*، *Skeletonema*، *Chaetoceros* sp. و *Thalassionema* sp. کاهش نشان داد. حضور گونه‌های با توانایی تولید سم چون *Gonyaulax* و *G. catenatum*، *Gymnodinium*، *nv mikimotoi*، *Lingulodinium polyedrum*، *Pyrodinium bahamense* و *polygramma* تغییر دیگر در طی دوره بررسی بوده است، که این بیان‌کننده تغییر گونه‌ای در منطقه است که می‌تواند ناشی از تغییر عوامل محیطی، تغییرات جوی، به هم خوردن تعادل بین فوسفور، نیتروژن و آلودگی که این عوامل در کنار عوامل دیگر سبب بروز چنین تغییراتی شده است.

کلیدواژه‌ها: فیتوپلانکتون، تنوع گونه‌ای، خلیج فارس، استان هرمزگان